

**BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM NGHỆ THUẬT TRUNG ƯƠNG**

NGUYỄN THỊ KHÁNH LY

**RÈN LUYỆN KỸ NĂNG TẬP ĐỌC NHẠC CHO HỌC
SINH KHỐI 5 TRƯỜNG TIỂU HỌC PHƯƠNG CANH,
QUẬN NAM TỪ LIÊM, HÀ NỘI**

**TÓM TẮT LUẬN VĂN THẠC SĨ
LÝ LUẬN VÀ PHƯƠNG PHÁP DẠY HỌC ÂM NHẠC
KHÓA 11 (2018 - 2020)**

Hà Nội, 2020

**CÔNG TRÌNH ĐÃ ĐƯỢC HOÀN THÀNH
TẠI TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM NGHỆ THUẬT TRUNG ƯƠNG**

Người hướng dẫn khoa học: PGS.TS Nguyễn Thị Tố Mai

Phản biện 1:

Phản biện 2:

Luận văn được bảo vệ trước Hội đồng chấm luận văn thạc sĩ
tại trường ĐHSP Nghệ thuật Trung ương

Vào ngày tháng năm 2020

Có thể tìm hiểu luận văn tại:

Thư viện Trường ĐHSP Nghệ thuật Trung ương

MỞ ĐẦU

1. Lý do chọn đề tài

Môn Âm nhạc trong trường phổ thông là một trong những môn học góp phần giáo dục và hình thành nhân cách cho học sinh. Đối với lứa tuổi tiểu học, việc hình thành nhân cách rất quan trọng, là nền tảng cho các em phát triển và trưởng thành sau này. Âm nhạc góp phần giáo dục thẩm mỹ, giáo dục đạo đức và ngoài ra, âm nhạc còn giúp cho HS phát triển trí tuệ, phát triển thể chất, tự tin hơn trong giao tiếp, được giải trí sau những giờ học căng thẳng... Giáo dục âm nhạc ở phổ thông, với sự trang bị cho HS các kiến thức về lý thuyết, các kỹ năng ca hát, đọc nhạc, nghe nhạc..., tuy có thể là sơ giản nhưng đã giúp hình thành ở các em năng lực âm nhạc, để rồi từ đó có thể vận dụng vào tham gia các hoạt động âm nhạc của cộng đồng, nâng cao hơn khả năng thưởng thức âm nhạc...

Ở cấp Tiểu học, chương trình học môn Âm nhạc gồm một số phân môn, với các lớp 1, 2 và 3 là: Học hát, Phát triển khả năng âm nhạc; với khối lớp 4 và 5 thì ngoài Học hát, Phát triển khả năng âm nhạc có thêm Tập đọc nhạc. Mỗi phân môn có một vai trò, tác dụng khác nhau song tất cả cùng chung mục đích là phát triển năng lực âm nhạc, bồi đắp tình cảm thẩm mỹ và hình thành nhân cách cho HS Tiểu học.

Là GV đang dạy môn Âm nhạc ở trường Tiểu học Phương Canh, Quận Nam Từ Liêm, Hà Nội, tôi nhận thấy: Trong những năm học qua, nhà trường nói chung và các thầy cô giáo nói riêng đã đạt được nhiều thành tích trong giảng dạy môn Âm nhạc và các phong trào âm nhạc ngoại khóa; môn Âm nhạc đã làm cho HS yêu thích, hứng thú. Tuy vậy, bên cạnh những thành tựu đạt được, dạy học âm nhạc ở trường Tiểu học Phương Canh vẫn còn có một số hạn chế, nhất là với phân môn TĐN.

Nguyên nhân của thực trạng trên có thể thấy là do đa số học sinh phổ thông bước đầu được tiếp xúc với học TĐN nên cảm thấy trừu tượng, bỡ ngỡ; một phần nội dung sách giáo khoa thiên về dạy hát trong TĐN; phương pháp dạy học TĐN của GV vẫn còn bị máy móc, hoàn toàn theo lối truyền khẩu, truyền tai mà không linh hoạt với những lớp có nhiều HS có năng khiếu, chưa thật sự sát sao trong việc làm sao để HS có thể thuộc vị trí của 7 nốt nhạc trên khuông và tiếp cận đến gần với cách học TĐN một cách đích thực hơn.

Với mong muốn được góp phần nâng cao chất lượng dạy học TĐN, tôi chọn đề tài ***Rèn luyện kỹ năng tập đọc nhạc cho HS khối 5 trường Tiểu học Phương Canh, Quận Nam Từ Liêm, Hà Nội*** cho Luận văn Thạc sĩ ngành Lý luận và phương pháp dạy học Âm nhạc.

2. Lịch sử nghiên cứu

Nghiên cứu về dạy học Ký-Xướng âm có thể kể đến một số công trình như:

- *Phương pháp xướng âm* của Doãn Mẫn, Nxb Văn hóa, Hà Nội, năm 1980. Nội dung của cuốn này chủ yếu là các bài tập xướng âm song bên cạnh đó, tác giả có đưa ra một số phương pháp đọc xướng âm sơ giản như phương pháp đọc cao độ giọng Đô trưởng, phương pháp đọc độ dài, các âm hóa, các giọng thứ...

- *Phương pháp giảng dạy âm nhạc trong trường trung học sư phạm 12+2* của Nguyễn Đắc Quỳnh Hà Nội, năm 1994 (tài liệu chép tay), cuốn này có đề cập đến nhiều phương pháp dạy học xướng âm cho hệ trung học sư phạm 12+2, rất hữu ích cho dạy học sư phạm âm nhạc.

- *Phương pháp dạy học Ký-Xướng âm trong đào tạo GV âm nhạc phổ thông* của nhóm tác giả Trịnh Hoài Thu (chủ biên) - Nguyễn Thị Tố Mai, Nguyễn Thị Hải Phượng, Trần Thị Thu Anh. Đây là công trình nghiên cứu về PPDH xướng âm và ghi âm cho đối tượng học CĐSP Âm nhạc, là những người sau này ra làm GV dạy học âm nhạc ở phổ thông.

- Một số luận văn Thạc sĩ ngành lý luận và PPDH Âm nhạc Trường ĐHSP Nghệ thuật Trung ương: *Dạy học ghi âm cho sinh viên ĐHSP Âm nhạc Trường Đại học Đồng Tháp* năm 2016 của Nguyễn Huy Bình; *Hướng dẫn tự học xướng âm cho sinh viên Đại học Sư phạm Âm nhạc, Trường Đại học Văn hóa Nghệ thuật Quân Đội* năm 2013 của Đặng Thị Thu Hà [10]; *Dạy học ghi âm cho sinh viên CĐSP Âm nhạc Trường CĐSP Nha Trang* năm 2017 của Nguyễn Thị Thịnh...

Nhìn chung, các luận văn nêu trên nghiên cứu về dạy học Ký xướng âm tương đối chuyên sâu cho hệ ĐHSP hoặc CĐSP Âm nhạc, là những tài liệu có ích cho đề tài chúng tôi tham khảo.

Những công trình nghiên cứu về dạy học âm nhạc và TĐN cho HS phổ thông có thể kể đến một số sách và tài liệu của một số tác giả như:

- Hoàng Long, Hoàng Lâm (2005), *Phương pháp dạy học âm nhạc*, Nxb Đại học Sư phạm Hà Nội, hướng dẫn và sử dụng các phương pháp dạy học âm nhạc.

- Ngô Thị Nam, Trần Nguyên Hoàn, Trần Minh Trí (1996), *Âm nhạc và phương pháp giáo dục âm nhạc*, Tập 2, Nxb Giáo dục Việt Nam, Hà Nội.

- Lê Anh Tuấn (2009), *Phương pháp dạy học Âm nhạc ở Tiểu học và THCS*, Nxb Giáo dục, hướng dẫn và sử dụng các phương pháp dạy học âm nhạc cho đối tượng HS tiểu học và THCS.

Các công trình chủ yếu viết về PPDH âm nhạc nói chung song có một phần nội dung về PPDH phân môn TĐN cho HS phổ thông, tuy vậy, chỉ ở mức khái quát, không đi sâu vào nội dung cụ thể cho một cấp học nào và cũng không đi sâu về rèn luyện kỹ năng.

Ngoài ra, còn có một số luận văn Thạc sĩ ngành âm nhạc nghiên cứu về dạy học TĐN hoặc liên quan đến đọc nhạc cho HS phổ thông hay cho đối tượng không chuyên nghiệp như:

Dạy học Tập đọc nhạc cho HS lớp 6, Trường Trung học cơ sở Đức Trí, thành phố Đà Nẵng của Ngô Thanh Lâm (2016), Luận văn thạc sĩ chuyên ngành Lý luận và phương pháp dạy học Âm nhạc Trường ĐHSP Nghệ thuật Trung ương.

- *Rèn luyện kỹ năng thẩm âm - tiết tấu cho HS tại các trung tâm âm nhạc thành phố Hải Phòng* của Hồ Thị Bảo Hoa, luận văn thạc sĩ chuyên ngành Lý luận và phương pháp dạy học Âm nhạc Trường ĐHSP Nghệ thuật Trung ương năm 2018.

Nghiên cứu về dạy xướng âm có thể nói là khá nhiều nhưng về dạy TĐN cho HS phổ thông còn ít, hầu như chưa có viết về dạy học TĐN cho HS tiểu học. Theo chúng tôi tìm hiểu chưa thấy đề tài nào nghiên cứu về rèn luyện kỹ năng TĐN cho HS khối 5 trường Tiểu học Phương Canh, Quận Nam Từ Liêm, Hà Nội. Vì thế, đề tài của chúng tôi không trùng lặp với các đề tài khác.

3. Mục đích nghiên cứu và nhiệm vụ nghiên cứu

3.1. Mục đích nghiên cứu

Trên cơ sở nghiên cứu lý luận và thực tiễn dạy học âm nhạc ở trường Tiểu học Phương Canh, đề tài hướng tới đề xuất các biện pháp rèn luyện kỹ năng TĐN cho HS khối lớp 5, góp phần nâng cao chất lượng dạy học môn Âm nhạc cho HS trường Tiểu học Phương Canh, Quận Nam Từ Liêm, Hà Nội.

3.2. Nhiệm vụ nghiên cứu

- Nghiên cứu các khái niệm, vai trò của TĐN trong dạy học âm nhạc ở bậc Tiểu học làm cơ sở lý luận cho đề tài.

- Làm rõ thực trạng dạy học phân môn TĐN cho HS khối lớp 5 tại trường Tiểu học Phương Canh, Quận Nam Từ Liêm, Hà Nội làm cơ sở thực tiễn cho đề tài.

- Nghiên cứu các biện pháp, phương pháp rèn luyện kỹ năng TĐN cho HS khối 5 tại trường Tiểu học Phương Canh, Quận Nam Từ Liêm, Hà Nội.

4. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu

4.1. Đối tượng nghiên cứu

Các biện pháp rèn luyện kỹ năng TĐN cho HS khối 5 tại trường Tiểu học Phương Canh, Quận Nam Từ Liêm, Hà Nội.

4.2. Phạm vi nghiên cứu

- Đề tài nghiên cứu cho HS lớp 5 tại địa điểm trường Tiểu học Phương Canh, Quận Nam Từ Liêm, Hà Nội.

- Thời gian nghiên cứu từ năm 2018 đến năm 2020.

Các biện pháp rèn luyện kỹ năng được nghiên cứu tập trung vào một số vấn đề rèn luyện cao độ, trường độ, gõ đệm, ghép lời ca thuộc nội dung các bài TĐN của SGK lớp 5 hiện hành.

5. Phương pháp nghiên cứu

Đề tài sử dụng các phương pháp chính sau:

- Phương pháp điều tra, khảo sát:
- Phương pháp so sánh, phân tích, tổng hợp.
- Phương pháp thực nghiệm sư phạm

6. Những đóng góp của luận văn

- Các vấn đề được nghiên cứu trong luận văn góp phần làm sáng tỏ một số vấn đề về lý luận dạy học TĐN cho HS lớp 5 bậc tiểu học, về thực trạng dạy học TĐN hiện nay cho HS khối lớp 5 trường Tiểu học Phương Canh, Quận Nam Từ Liêm, Hà Nội.

- Các đề xuất của luận văn sẽ đưa ra một số biện pháp rèn luyện kỹ năng TĐN cho HS khối 5, từ đó nâng cao chất lượng dạy học TĐN cho HS lớp 5 trường Tiểu học Phương Canh, Quận Nam Từ Liêm, Hà Nội.

- Luận văn khi hoàn thành có thể dùng làm tài liệu tham khảo cho đội ngũ GV dạy môn Âm nhạc trong các trường Tiểu học, đồng thời có thể làm tài liệu tham khảo cho các đề tài nghiên cứu cùng hướng.

7. Bộ cục luận văn

Ngoài phần Mở đầu, Kết luận, Tài liệu tham khảo, Phụ lục, luận văn gồm 2 chương:

Chương 1: Cơ sở lý luận và thực tiễn

Chương 2: Biện pháp rèn luyện kỹ năng tập đọc nhạc

Chương 1

CƠ SỞ LÝ LUẬN VÀ THỰC TIỄN

1.1. Một số khái niệm

1.1.1. Tập đọc nhạc

Tập đọc nhạc (ở phổ thông) là hoạt động giúp HS làm quen và hình thành kỹ năng đọc nhạc sơ giản (đọc được cao độ, trường độ, tiết tấu của bài TĐN) với PPDH đặc thù cho HSPT, qua đó góp phần phát triển năng lực hiểu biết, cảm thụ và thể hiện âm nhạc.

1.1.2. Phương pháp dạy học và phương pháp dạy học tập đọc nhạc

1.1.2.1. Dạy học

Dạy học là một quá trình gồm hoạt động dạy và hoạt động học có mục đích theo quy trình, kế hoạch, tổ chức và định hướng của người dạy, giúp người học từng bước hình thành năng lực tư duy và năng lực hành động với mục đích chiếm lĩnh các giá trị tinh thần, các giá trị văn hóa, các kỹ năng... mà nhân loại đã đạt được.

1.1.2.2. Phương pháp dạy học

PPDH là cách thức, con đường nhằm đạt đến mục tiêu dạy học cụ thể, là một hệ thống những hành động có mục đích của GV nhằm tổ chức hoạt động nhận thức và thực hành của học sinh.

1.1.2.3. Phương pháp dạy học tập đọc nhạc

Phương pháp dạy học Tập đọc nhạc là một hệ thống những hành động có mục đích của GV nhằm tổ chức hoạt động dạy học TĐN, các hoạt động, định hướng này mang tính linh động phù hợp từng trường hợp, đối tượng để giúp HS đọc/ hát lên nốt nhạc trong bài TĐN sao cho đúng cao độ, trường độ, tốc độ, sắc thái... của bản nhạc.

1.1.3. Rèn luyện kỹ năng tập đọc nhạc

1.1.3.1. Kỹ năng

Kỹ năng là năng lực áp dụng tri thức để thực hiện một hoạt động nào đó nhằm đạt được mục đích đề ra trong thực tiễn, là những thao tác đảm bảo cho người ta có năng lực hoàn thành công việc nào đó với một chất lượng cần thiết, được hình thành qua quá trình rèn luyện.

1.1.3.2. Rèn luyện kỹ năng

Rèn luyện kỹ năng là sự luyện tập, lặp đi lặp lại những hành động thao tác/động tác (kỹ năng) trong một thời gian nhất định, đảm bảo cho người ta sẵn sàng có năng lực hoàn thành công việc một cách có ý thức và đạt tới phẩm chất, trình độ vững vàng, thông thạo trong một hoạt động được đề ra.

1.1.3.3. Rèn luyện kỹ năng tập đọc nhạc

Rèn luyện kỹ năng tập đọc nhạc của HS phổ thông là sự luyện tập, lặp đi lặp lại những thao tác/động tác (kỹ năng) đọc nhạc (cao độ, trường độ, tiết tấu...) đảm bảo cho HS có năng lực hoàn thành bài đọc nhạc ở mức độ cần đạt theo yêu cầu của phân môn Tập đọc nhạc trong chương trình môn Âm nhạc phổ thông.

1.2. Vai trò của Tập đọc nhạc trong chương trình dạy học Âm nhạc ở Tiểu học

1.2.1. Giúp học sinh học các phân môn âm nhạc khác

Thứ nhất, TĐN giúp HS có thể biết hát, đàn chính xác hơn.

Thứ hai, TĐN giúp HS có thể biết nhìn bản nhạc của bài hát, bài đàn để thực hiện tốt hơn.

Thứ ba, TĐN giúp HS hiểu rõ hơn các kiến thức nhạc lý.

Với cấp Tiểu học, nội dung kiến thức ở mức độ hết sức đơn giản vì mới là bước đầu làm quen nhưng TĐN cũng có một vai trò quan trọng giúp HS hình thành kỹ năng hỗ trợ cho các môn học khác.

1.2.2. Góp phần phát triển năng lực âm nhạc và cảm thụ âm nhạc

Đọc nhạc không chỉ giúp HS hình thành kỹ năng đọc đúng giai điệu tiết tấu câu bản nhạc mà còn giúp HS hình thành khả năng tư duy âm nhạc, nâng cao khả năng nghe, ghi nhớ âm thanh và là cơ sở để HS phát huy năng lực cảm thụ âm nhạc.

Âm nhạc có thể coi được là phương tiện để nuôi dưỡng tâm hồn. Âm nhạc không chỉ mang đến những niềm vui, cảm xúc tích cực mà đôi khi còn là những nỗi buồn, nỗi khổ đau. Học âm nhạc giúp phát triển não bộ và nhận thức của học sinh.

Đọc nhạc giống như việc đọc chữ, người học cần được trang bị một số kiến thức cơ bản về nhạc lý bao gồm: tên nốt nhạc, quãng, cao độ, trường độ, cường độ của âm thanh cũng như một số yếu tố khác như giai điệu, nhịp điệu và tiết tấu âm nhạc...

1.3. Thực trạng dạy học Tập đọc nhạc cho học sinh khối 5 tại trường Tiểu học Phương Canh, quận Nam Từ Liêm, Hà Nội

1.3.1. Khái quát về trường Tiểu học Phương Canh

Trường được thành lập vào năm 1993 mang tên trường tiểu học Xuân Phương, đến năm 2014 trường được đổi tên là trường Tiểu học Phương Canh theo Quyết định số 17/QĐ-UBND ngày 01/4/2014 của Ủy ban nhân dân quận Nam Từ Liêm với diện tích 14532 m². Tổng số HS trong toàn trường năm học 2019-2020 là hơn 1200 HS chia thành 5 khối lớp. Đội ngũ GV có 48 người gồm cán bộ và GV giảng dạy, hầu hết GV đạt trình độ chuẩn 100%. Ban giám hiệu có 03 người đạt trình độ chuyên môn ĐHSP. GV giảng dạy: 35 người, trong đó có 2 GV nhạc, 2 GV họa, 2 GV thể dục. Trình độ chuyên môn: ĐHSP: 30 người, CĐSP: 05 người.

Đa số các GV của trường Tiểu học Phương Canh đều là GV tâm huyết với nghề, có kinh nghiệm lâu năm, tích cực cập nhật kiến thức, có lòng yêu nghề mến trẻ sâu sắc và hết lòng vì sự nghiệp trồng người. Mỗi năm nhà trường đều tổ chức thi GV giỏi cấp trường và tham gia thi GV giỏi các cấp, kết quả: có 18 GV được công nhận GV dạy giỏi cấp trường, 06 GV dạy giỏi cấp Quận. Trường tiểu học Phương Canh đã được công nhận là trường đạt chuẩn quốc gia.

1.3.2. Nội dung chương trình phân môn Tập đọc nhạc khối lớp 5

Phân môn Học hát: gồm 10 bài hát được phân chia cho 2 học kỳ. Học kỳ I gồm 5 bài: *Reo vang bình minh* (Lưu Hữu Phước), *Hãy giữ cho em bầu trời xanh* (Huy Trân), *Con chim hay hát* (Phan Huỳnh Điểu), *Những bông hoa, những bài ca* (Hoàng Long), *Ước*

mơ (Nhạc: Trung Quốc). Học kỳ II gồm 5 bài: *Hát mừng* (Dân ca Tây Nguyên), *Tre ngà bên lăng Bác* (Hàn Ngọc Bích), *Màu xanh quê hương* (Dân ca Khmer), *Em vẫn nhớ trường xưa* (Thanh Sơn), *Dàn đồng ca mùa hạ* (Lê Minh Châu). Ngoài ra, còn có 2 bài hát do địa phương tự chọn.

Phân môn Phát triển khả năng âm nhạc: Gồm các nội dung giới thiệu và nghe âm sắc một vài nhạc cụ nước ngoài (Flute, Clarinette, Trompette, Saxophone); nghe tác phẩm hoặc trích đoạn, qua đó giới thiệu một vài nhạc sĩ nổi tiếng trong nước và thế giới; nghe kể 2-3 câu chuyện về âm nhạc.

Phân môn TĐN gồm có 8 bài viết ở giọng Đô trưởng, âm vực từ Đô ở quãng tám 1 đến Đô ở quãng tám 2, nhịp 2/4 có sử dụng hình nốt trắng, nốt đen, móc đơn, dấu lặng đen, lặng đơn; nhịp 3/4 có sử dụng thêm hình nốt trắng chấm đôi; một số bài ở thang 5 âm Đô-Rê- Mi- Son- La. Các bài TĐN có lời ca, không dài quá 16 nhịp với âm hình tiết tấu đơn giản, giai điệu dễ đọc, không có nhịp lấy đà.

1.3.3.Đặc điểm tâm sinh lý và khả năng tập đọc nhạc của học sinh khối 5

1.3.3.1. Đặc điểm tâm - sinh lý

HS tiêu học thường từ 6 đến 10-11 tuổi, trong đó HS lớp 5 thường ở độ 10-11 tuổi. Đây là giai đoạn cuối tiểu học và chuẩn bị sang bậc trung học cơ sở. Ở độ tuổi này, có nhiều sự thay đổi, trong đó tâm vóc cơ thể và tâm lý là hai yếu tố rõ rệt.

HS lớp 5 trường Tiểu học Phương Canh, Hà Nội cũng như lứa tuổi lớp 5 nói chung là đang ở lứa tuổi HS hình thành và phát triển cả về mặt tâm lý, sinh lý và dần thay đổi để gia nhập vào môi trường, xã hội với các mối quan hệ khác với trước đây ở mầm non, ở các lớp 1, 2, 3, 4.

1.3.3.2. Khả năng âm nhạc

HS của trường Tiểu học Phương Canh được học tập, vui chơi, tham gia các chương trình văn nghệ do trường, lớp tổ chức cùng với niềm yêu thích đã giúp các em càng thêm yêu thích và phát huy khả năng cảm thụ âm nhạc tốt hơn.

HS khối lớp 5 đang ở giai đoạn nhi đồng nhưng lớn nhất so với tuổi tiểu học nên khả năng cảm thụ âm nhạc và tiếp thu kiến thức tốt hơn. Các em có thể hát được những bài hát thiếu nhi vui nhộn, có lời ca dài hơn các bài hát được học ở lớp dưới.

Giọng hát của các em cũng đã có tầm cỡ rộng hơn so với lứa tuổi trước, khả năng hát đúng ca độ, tiết tấu cũng tốt hơn, đây là điểm thuận lợi để GV âm nhạc có thể phát huy ưu điểm của HS trong việc học tập âm nhạc.

1.3.3.3. Khả năng tập đọc nhạc

Về khả năng TĐN, hầu hết các em đều phân biệt được những âm thanh cao thấp, dài ngắn nhưng không phải HS nào cũng thực hiện được đúng. Có HS cảm nhận về ca độ tốt nhưng lại không chắc về trường độ, hay phản xạ về tiết tấu tốt nhưng vận động theo nhạc chưa tốt và ngược lại...

Bảng 1.1: Khảo sát về năng lực hát

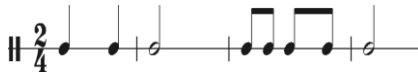
Xếp loại	Tốt	Khá	TB	Yếu
Số HS (90)	12 ≈ 13,33%	21 ≈ 23,33%	39 ≈ 43,34%	18 ≈ 20%

Về khảo sát khả năng thực hiện ca độ, chúng tôi cho từng em đọc gam đô trường. Kết quả như sau:

Bảng 1.2: Khảo sát về năng lực đọc gam đô trường

Xếp loại	Tốt	Khá	TB	Yếu
Số HS	20 ≈ 22,22%	24 ≈ 26,67%	26 ≈ 28,89%	20 ≈ 22,22%

Về khảo sát khả năng phản xạ tiết tấu, chúng tôi cho từng HS nghe GV gõ 1 mẫu tiết tấu đã từng được học rồi gõ lại:

Kết quả như sau:

Bảng 1.3: Khảo sát về năng lực phản xạ tiết tấu

Xếp loại	Tốt	Khá	TB	Yếu
Số HS	24 ≈ 26,67%	28 ≈ 31,11%	23 ≈ 25,55%	15 ≈ 16,67%

1.3.4. Thực trạng dạy học Tập đọc nhạc

1.3.4.1. Tình hình dạy của GV

Chúng tôi đã tiến hành khảo sát thực trạng dạy học TĐN tại trường Tiểu học Phương Canh về PPDH của GV, sự hứng thú và kết quả học tập của HS... Để tìm hiểu về việc áp dụng các PPDH trong các giờ TĐN của GV, chúng tôi đã có những buổi dự giờ. Sau đây, xin được mô tả 1 giờ dạy học TĐN ở lớp 5B (có 40 HS) của GV Nguyễn Thu Hoài với bài dạy TĐN số 3 *Tôi hát son la son* (Vũ Thanh). Thời gian dạy được tiến hành tiết 2, ngày 5 tháng 11 năm 2019. Trình tự bài dạy như sau:

Ví dụ số:

TÔI HÁT SON LA SON

Vừa phải Nhạc và lời: Vũ Thanh

Son Son Son. Tôi hát Son La Son. Bè trăm tôi hát Đò Rẻ Mi Đò. Múa hát nào.

Trong hoạt động 2, GV đàn mẫu thang âm C-D-E-G-A rồi HS đồng thanh đọc theo 2 lần.

Ví dụ :

Sau đó, GV cho HS luyện tiết tấu chủ đạo của bài:

Ví dụ :

1.3.4.2. Tình hình học của học sinh

Nhìn chung, với PPDH truyền tai, truyền khẩu, trừ một số em do năng khiếu bẩm sinh không có khả năng đọc được chính xác giai điệu, đa số HS của trường Tiểu học Phương Canh có thể đọc được các bài TĐN trong chương trình lớp 5.

Bảng 1.4: Kết quả khảo sát hứng thú với các phân môn âm nhạc của HS khối lớp 5

Câu hỏi: Em hãy cho	Kết quả
---------------------	---------

<i>biết hứng thú của mình với các phân môn sau đây</i>	Thích	Bình thường	Không thích
Hát	105/150	32/150	23/150
TĐN	49/150	50/150	51/150
Âm nhạc thường thức	61/150	47/150	42/150

Vì sao 101/150 HS không thích học phân môn TĐN? Lý do được đưa ra ở khảo sát dưới đây.

Bảng 1.5: Bảng khảo sát lý do HS không thích học TĐN

Lý do	Số HS
Không thuộc tên nốt	48/101
Khó học	32/101
Không hấp dẫn	21/101

Bảng 1.6: Khảo sát 150 HS khối lớp 5 về khả năng nhận biết nốt nhạc

Mức độ nhận biết nốt trên khuông	Số học sinh
Biết bập bõm	68
Gần như không biết nốt nhạc	29
Nhận biết chậm	41
Nhận biết nhanh	32

Tiểu kết

Học TĐN có một vai trò quan trọng nhất định với HS phổ thông, giúp cảm nhận cao độ, trường độ tốt hơn, giúp các em học tốt hơn các phân môn âm nhạc khác như đàn, hát, nhạc lý, thường thức âm nhạc. Học tốt TĐN cũng giúp ích rất nhiều cho HS trong học múa, thể hiện nhịp điệu trong vận động...

Chương 2

BIỆN PHÁP RÈN LUYỆN KỸ NĂNG TẬP ĐỌC NHẠC

2.1. Căn cứ đề xuất biện pháp

- Căn cứ vào Nghị quyết của BCH TW Đảng về giáo dục đào tạo:

- Căn cứ vào Chương trình môn Âm nhạc 2006 của Bộ Giáo dục Đào tạo:

- Căn cứ vào Chương trình đổi mới giáo dục sau 2018 của Bộ Giáo dục Đào tạo:

- Căn cứ vào đặc điểm, khả năng nhận thức của học sinh

2.2. Rèn luyện một số kỹ năng đọc nhạc cơ bản

Trong phần thực trạng ở chương 1 đã nêu, GV dạy TĐN cho HS chủ yếu theo phương pháp truyền tai (đàn giai điệu rồi HS nghe và đọc theo) hoặc truyền khẩu. Do đó, nhiều kỹ năng cơ bản của đọc nhạc ít được chú trọng, HS chỉ làm theo máy móc rập khuôn, không có tính chủ động, tính phát hiện trong học TĐN hoàn toàn phụ thuộc vào GV và kết quả là hiệu quả học TĐN không cao.

2.2.1. Đọc gam, thang âm và quãng

2.2.1.1. Đọc gam và thang âm

Đối với học âm nhạc chuyên nghiệp thì đọc gam/thang âm rất quan trọng, không được phép bỏ qua với bất kỳ lớp học xướng âm nào. Tuy nhiên, với dạy học TĐN cho HS ở trường Tiểu học Phương Canh mà chúng tôi đã nêu ở chương 1 là GV có cho HS đọc gam nhưng không nhiều lắm và thường không cho HS cảm nhận về khoảng cách giữa các bậc trong gam mà thường chỉ truyền tai cho HS đọc lướt qua rồi vào bài.

Nội dung phân môn TĐN lớp 5 bao gồm các bài thuộc giọng C-dur hoặc thang 5 âm C-D-E-G-A nên trước khi cho HS đọc gam/thang âm, GV cần cho HS biết gam của giọng C-dur trên không nhạc được trình bày như dưới đây:

Ví dụ :

Với thang âm cũng cần cho HS biết thang âm được học trong các bài TĐN lớp 5 có các nốt như sau:

Ví dụ :

Sau đó, hướng dẫn HS đọc gam/thang âm bằng cách GV đàn mẫu hoặc đọc mẫu.

2.2.1.2. Đọc quãng 2 và quãng 3

Cách đọc quãng được thực hiện theo kiểu truyền khẩu, truyền tai (GV đàn trước, HS nghe rồi đọc theo). Quan trọng hơn nữa là để hình thành âm vang về quãng trong nhận thức của HS. Nếu được đọc thường xuyên từ lớp 4, HS sẽ thực hiện tốt, âm hưởng của quãng do được đọc nhiều sẽ hình thành trong khả năng đọc của HS, khi gặp quãng tương tự ở bài đọc nhạc, với HS khá, giỏi có thể sẽ tự đọc được cao độ mà không cần GV truyền khẩu nữa và đây chính là đạt đến mục đích của đọc quãng.

- *Đọc quãng 2:*

Trước tiên, cho HS đọc quãng 2 lần theo gam của giọng C-dur, GV đàn trước, HS đọc theo:

Ví dụ :

Sau khi HS đã đọc thành thạo quãng 2 lần theo gam thì GV có thể cho luyện đọc các quãng 2 bất kỳ trong giọng C-dur với phương pháp GV đàn, HS đọc theo.

Ví dụ :

- *Đọc quãng 3:*

Đọc quãng 3 cũng tương tự như đọc quãng 2, đầu tiên là cho đọc quãng 3 (đi lên và đi xuống) dựa theo gam của giọng C-dur.

Phương pháp hướng dẫn là GV đàn mẫu hoặc đọc mẫu, HS nghe và thực hiện theo.

Ví dụ :

2.2.2. Luyện đọc trường độ

2.2.2.1. Luyện đọc nốt đen

Luyện tập nốt đen cần được thực hiện đầu tiên trong các dạng trường độ. Trong chương trình TĐN lớp 5 chỉ có các dạng nhịp là 2/4, 3/4. Vì thế, nốt đen có trường độ bằng 1 phách. Tuy nhiên, GV cần yêu cầu HS nắm được kiến thức về nhạc lý trước khi thực hiện cách đọc trường độ. Chẳng hạn, đưa ra bài tập như: nhịp 2/4, nhịp 3/4 có bao nhiêu phách, mỗi phách có giá trị trường độ bằng bao nhiêu? Khi HS đã nắm chắc kiến thức nốt đen bằng 1 phách thì mới hiểu bản chất của việc gõ phách.

2.2.2.2. Luyện đọc nốt trắng

Khi hướng dẫn HS thực hiện nốt trắng, cần yêu cầu HS nắm được kiến thức về nhạc lý như khi thực hiện nốt đen để HS nắm vững trong các nhịp 2/4, 3/4 thì một nốt trắng có giá trị bằng 2 phách và do đó tương đương với 2 gõ/vỗ. Hướng dẫn HS miệng đọc kết hợp gõ/vỗ tay.

2.2.2.3. Luyện đọc móc đơn

Với nốt móc đơn, GV cần hướng dẫn để HS hiểu 1 phách tương ứng 2 nốt móc đơn. Khi thực hiện sao cho gõ 1 phách phải đọc được 2 nốt đơn. Mỗi phách gồm có gõ xuống và nhắc lên.

2.2.2.4. Luyện đọc nốt đen chấm dôi

Tương tự như cách thực hiện các dạng trường độ trên là HS phải nắm được kiến thức về loại trường độ này là Một nốt đen chấm dôi trong các nhịp 2/4, 3/4, 4/4 tương ứng với một phách rưỡi rồi mới hướng dẫn HS luyện tập.

2.2.3. Luyện đọc bài Tập đọc nhạc

2.2.3.1. Đọc riêng cao độ

Đọc riêng cao độ của bài đọc nhạc là cách đọc chỉ cần đúng cao độ mà không cần đúng trường độ

2.2.3.1. Đọc tên nốt nhạc theo trường độ

Đọc tên nốt nhạc theo trường độ nghĩa là cách đọc không cần đúng độ cao, chỉ việc đọc tên của nốt và đúng với trường độ trong bài. Khi HS đã được luyện riêng các loại trường độ cơ bản thì có thể áp dụng vào đọc tên nốt theo trường độ. Việc đọc như vậy sẽ khó hơn đọc riêng các hình nốt cơ bản (như đã nêu cách thực hiện ở mục trên) bởi giai điệu của bài đọc nhạc thường là kết hợp các dạng trường độ. GV cần hướng dẫn cho HS hiểu các dạng trường độ có trong bài và nhớ lại cách thực hiện chúng. GV cần hướng dẫn tỉ mỉ, kiên trì để HS tự thực hiện được, lúc đầu có thể khó khăn nhưng lâu dần các em sẽ quen. Nếu HS vướng mắc ở trường độ nào cần tách ra luyện riêng các chỗ sai.

2.2.4. Rèn luyện gõ tiết tấu

2.2.4.1. Gõ đệm cho bài Tập đọc nhạc

Đối với HS tiểu học, quá trình luyện tập tiết tấu phải gắn liền hoạt động gõ phách để hình thành cảm giác về tính đều đặn, chính xác của phách, nhịp ngay từ ban đầu. Trong khi hướng dẫn HS luyện tập, GV và HS sẽ luân phiên đổi vai trò thực hành: GV gõ phách, HS gõ/đọc tiết tấu và ngược lại.

Thực tế tại nhiều trường phổ thông, việc thực hành gõ đệm cho bài hát gần như ấn định theo 3 loại: 1. Gõ theo phách; 2. Gõ theo nhịp; 3. Gõ theo tiết tấu của bài. Trong bộ sách của nhóm tác giả nêu trên cũng có gõ theo phách và gõ theo nhịp nhưng không có gõ theo tiết tấu của bài (nghĩa là bài có trường độ thế nào thì vừa hát vừa gõ theo trường độ như thế) mà gõ theo dạng tiết tấu khác để đệm theo.

2.2.4.2. Gõ đệm với tiết tấu 2 bè

Ngoài cho HS luyện tập gõ đệm cho bài đọc nhạc ở dạng một bè thì với những lớp có năng khiếu tốt có thể cho gõ đệm 2 bè, tuy nhiên tiết tấu của 2 bè phải đơn giản, dễ thực hiện.

Những bài tập gõ tiết tấu hai bè nhằm mục tiêu nâng cao kỹ năng giữ phách nhịp, tiết tấu cho HS. GV hướng dẫn cho hai HS hoặc hai nhóm HS thay phiên nhau gõ từng bè: tiết tấu và phách.

Như vậy, hai nhóm HS sẽ luân phiên nhau giữ phách.

2.3. Đổi mới phương pháp dạy học

2.3.1. Phát triển năng lực nghe nhận biết cao độ và trường độ

Đầu tiên, cho HS luyện nghe phát triển năng lực nhận biết cao độ

Bài tập 1: Cho HS nghe cao độ gam, thang âm, âm ổn định của giọng C-dur. Sau đó cho HS đọc gam, thang âm, âm chủ.

- Phương pháp:

Bước 1: GV đàn gam C-dur một đến hai lần

Ví dụ số 30:

Bước 2: GV đàn các âm ổn định theo trật tự trên gam giọng C-dur, HS lắng nghe, sau đó đàn chậm

Ví dụ số 31:

Bước 4: GV đàn mẫu 1-2 lần, sau đó hướng dẫn HS luyện tập hát từng âm ổn định tách rời (được chọn bất kỳ) cùng tiếng đàn.

Ví dụ số 32:

Bài tập 2: Sau khi luyện nghe gam và các âm ổn định tốt chuyển sang nghe xen kẽ giữa các âm ổn định và âm không ổn định liên bậc trong gam.

* Lưu ý: ở bài tập này, GV không đàn gam

Ví dụ số 33:

HS luyện tập nghe cao độ thành thạo chuyển sang luyện nghe và nhắc lại cao độ kết hợp trường độ. Trong một tiến trình giai điệu dù đơn giản hay phức tạp, cao độ luôn phải có tiết tấu kèm theo

không thể tách riêng. Kỹ năng luyện nghe cao độ phải kết hợp được cùng lúc cả cao độ và trường độ (là yếu tố tạo nên tiết tấu). Hầu hết các em đều rất lúng túng khi luyện tập khả năng này, dù là các em có năng khiếu tốt. Trong thực tế, cùng một chuỗi cao độ nhưng khi bị thay đổi về tiết tấu cũng gây khó khăn cho HS. Mỗi tương quan giữa trường độ các âm tạo nên cảm giác khác nhau khi nghe và phát âm. Việc thực hành luyện tập kết hợp cao độ và tiết tấu khó hơn nhiều so với đọc cao độ tách biệt. Vì vậy, những bài tập kết hợp là cần thiết để đưa HS bước vào những tiến trình giai điệu phức tạp hơn trong quá trình học TĐN.

Bài tập 3: Nghe và nhắc lại một chuỗi (4, 5 hoặc 6 âm) có cao độ cố định theo gam và thay đổi các dạng tiết tấu cơ bản.

Mục tiêu: Rèn luyện khả năng ghi nhớ âm thanh (cao độ); làm quen với cách nghe giai điệu; tiếp cận với tiết tấu cơ bản.

Phương pháp: GV đàn, hướng dẫn HS gõ phách và đọc nhạc, sau đó hát (kết hợp gõ phách). Chẳng hạn, từ các âm và âm hình nốt đen, GV có thể chuyển hóa thành nhiều âm hình tiết tấu khác.

Bài tập 4: Nghe và nhắc lại giai điệu của bài TĐN trước khi đọc nhạc

Mục tiêu: Hình thành khả năng phân tích cấu trúc (mô típ, tiết nhạc, câu nhạc) rèn luyện trí nhớ âm nhạc.

Phương pháp: GV đàn, HS lắng nghe và hát lại tiết nhạc, câu nhạc kết hợp gõ phách. Bắt đầu bằng những nét nhạc ngắn (một mô típ, một tiết nhạc), sau đó thực hiện với nét nhạc dài (cả câu hát) trích từ bài TĐN/ bài hát mà HS sẽ học (hát/đàn) để luyện tập. Ứng dụng bài tập này vào bài TĐN số 5: Năm cánh sao vui

2.3.2. Sử dụng phương pháp dạy học tích cực trong dạy học Tập đọc nhạc

2.3.2.1. Dạy học giải quyết vấn đề

Dạy học giải quyết vấn đề không đơn thuần là để HS chiếm lĩnh kiến thức mà mục đích sâu xa hơn đó là kích thích trí não, đòi hỏi HS phải tích cực suy nghĩ, hoạt động trước các tình huống hay câu hỏi được đặt ra. GV là người tạo ra những tình huống có vấn đề và đưa HS vào một trong những tình huống đó. GV điều khiển HS phát hiện

và giải quyết vấn đề bằng các hoạt động tự giác, tích cực, chủ động... Thông qua việc giải quyết vấn đề, HS chiếm lĩnh tri thức, rèn luyện kỹ năng và có phương pháp nhận thức sáng tạo. Từ đó hình thành ở người học năng lực giải quyết vấn đề.

2.3.2.2. *Dạy học tự phát hiện*

Dạy học tự phát hiện là một trong những phương pháp của dạy học tích cực, dạy học theo hướng phát triển năng lực người học. So với PPDH giải quyết vấn đề thì PPDH tự phát hiện đòi hỏi mức độ cao hơn sự độc lập, tích cực suy nghĩ của HS. HS tự phát hiện ra vấn đề cần giải quyết có thể không cần sự gợi ý hoặc qua gợi ý của GV. Do đó đòi hỏi các em phải tích cực cao hơn, vận động tư duy trí não nhiều hơn.

2.3.2.3. *Sử dụng vận động cơ thể theo nhịp điệu trong vận động theo bài tập đọc nhạc*

Ngoài các nhạc cụ gõ đệm cho bài hát như thanh phách, song loan... thì dựa trên nội dung dạy học hát theo định hướng phát triển năng lực, GV có thể cho HS thực hành thêm một số hình thức gõ đệm bằng bộ gõ cơ thể như: vỗ tay, vỗ đùi, dậm chân, búng ngón tay... Đây chính là hình thức chuyển từ gõ đệm sang vận động thân thể. Phương thức dạy học này giúp HS phát triển trí não, hệ thần kinh và khả năng tư duy. Đồng thời còn phát triển năng lực cảm thụ, biết ứng dụng và sáng tạo âm nhạc.

2.3.2.4. *Sử dụng phương pháp trò chơi*

** Trò chơi “Đôi tai kỳ diệu”*

Đây là trò chơi được sử dụng nhiều trong quá trình dạy học âm nhạc. Trò chơi này dựa vào khả năng nghe của HS, giữa hai nhóm/đội chơi nhằm rèn luyện phản xạ, trí nhớ... Vận dụng vào dạy học thắm âm, tiết tấu, trò chơi này có thể thực hiện giữa GV và một/một nhóm HS hoặc giữa các nhóm HS với nhau nhằm rèn luyện kỹ năng ghi nhớ, tái hiện tiết tấu đồng thời giữ vững phách, nhịp.

** Trò chơi “Ô của bí mật”:*

Chuẩn bị:

GV chuẩn bị sẵn 8 giai điệu của 8 bài TĐN HS đã được học.

- Cách chơi:

GV chia lớp thành 2 đội như ở trò chơi *Đôi tai kỳ diệu*, GV sẽ lần lượt chiếu lên màn hình chiếu hình ảnh giai điệu của một bài TĐN nhạc bất kỳ trong số 8 bài đã chuẩn bị (hình ảnh chỉ có giai điệu, không có lời ca), rồi lại chiếu 1 trong 7 giai điệu còn lại, sau đó là 1 trong 6 giai điệu... cho đến hết. Đội nào trả lời được đúng được nhiều hơn đội đó sẽ dành chiến thắng.

2.3.3. Hướng dẫn thực hiện bài tập đọc nhạc mẫu - Bài số 7 “Em tập lái ô tô”

Để hiểu rõ hơn về việc sử dụng các biện pháp dạy học tích cực cũng như là tiến trình dạy học TĐN, chúng tôi sẽ hướng dẫn thực hiện một bài TĐN cụ thể sau đây:

TĐN số 7: EM TẬP LÁI Ô TÔ

Ví dụ:

Po pí po po, tôi lái xe ô tô. Po pí po, tôi lái xe, có ai đi không nào?

Bài TĐN số 7 có 8 ô nhịp, giai điệu khá đơn giản, trong bài có các âm C-D-E-F-G, âm vực trong khoảng quãng 6 (c¹-a¹), giai điệu tiến hành chủ yếu là các bước đi liền bậc, cao độ đa số được viết liền bậc. Về trường độ, có 3 dạng là nốt đen, móc đơn và dấu lặng đen. Các dạng trường độ này HS đã được học ở lớp 4, riêng trường độ móc đơn khó hơn so với nốt đen.

- Âm hình 1:

Đơn đơn đơn đơn đen

- Âm hình 2:

GV hướng dẫn HS cách thực hiện tiết tấu trên theo phương pháp miệng đọc trường độ, tay gõ theo phách. Lưu ý gõ vào các nốt

đơn đầu phách, gõ và nhắc tay theo chiều mũi tên, đầu lạng vẫn gõ đều đặn.

Hoạt động 3: Cho HS đọc riêng cao độ, đọc tên nốt theo trường độ.

Hoạt động 4: đọc giai điệu từng câu của bài.

2.4. Thực nghiệm sư phạm

2.4.1. Mục đích thực nghiệm

Trên cơ sở áp dụng các biện pháp đã trình bày trong chương 2, chúng tôi đã tiến hành thực nghiệm với mục đích: Đánh giá tính khả thi và hiệu quả của các biện pháp rèn luyện kỹ năng TĐN cho HS khối lớp 5 trường tiểu học Phương Canh, quận Nam Từ Liêm, Hà Nội.

2.4.2. Đối tượng

Nhóm thực nghiệm: HS lớp 5B (gồm 45 HS)

Nhóm đối chứng: HS lớp 5C (gồm 45 HS)

GV tiến hành thực nghiệm: Nguyễn Thị Khánh Ly

2.4.3. Nội dung thực nghiệm

Nội dung thực nghiệm dạy học bài TĐN số 4 *Nhớ ơn Bác* (Trích) (Nhạc và lời: Phan Huỳnh Điểu). Ở lớp thực nghiệm chúng tôi sử dụng một số biện pháp được đề xuất trong chương 2 của luận văn như: rèn luyện kỹ năng đọc gam, quãng, kỹ năng đọc trường độ, luyện tiết và thực hành gõ đệm theo phương pháp mới... Ở lớp đối chứng không thực hiện đọc quãng, đọc trường độ, gõ đệm và gõ đệm theo phương pháp mới.

2.4.4. Quy trình thực nghiệm

Các tiết dạy thực nghiệm đối chứng vào thứ 5 các ngày: 12/12/2019, ngày 07/03/2020

Tiết 1 dạy lớp thực nghiệm, tiết 2 dạy lớp đối chứng. Phân bố nội dung các tuần như sau:

- Tuần thực nghiệm thứ nhất, ngày 26/12/2019 (thuộc tiết thứ 13 theo quy định của SGK): Ôn tập bài hát: Ước mơ + Dạy học TĐN số 4: Nhớ ơn Bác = 35 phút. Phân TĐN = 25 phút.

- Tuần thực nghiệm thứ hai, 14/03/2020 (thuộc tiết thứ 15 theo quy định của SGK): Ôn tập TĐN số 4 + Kể chuyện âm nhạc = 35

phút. Phần ôn TĐN số 4 = 15 phút.

Chúng tôi có soạn giáo án kèm theo cho nội dung các phần TĐN (xem phụ lục số 2...).

2.4.5. Tiến hành thực nghiệm

2.4.5.1 Tiến hành với lớp thực nghiệm:

Tuần thứ nhất (Tiết thứ nhất của bài)

Ôn bài hát đã học từ tuần trước: *Ước mơ* (8 phút).

Tuần thứ hai (Tiết thứ hai của bài)

Tiết 15: Ôn tập TĐN số 4 + Kể chuyện âm nhạc = 35 phút.

2.4.5.2. Tiến hành với lớp đối chứng:

Ở lớp đối chứng, chúng tôi thực hiện một số bước như sau:

Bước 1: Giới thiệu và tìm hiểu bài TĐN (nhịp, cao độ)

Bước 2: Luyện gam

Bước 3: Luyện âm hình tiết tấu chủ đạo của bài

Bước 4: Đọc giai điệu từng câu sau khi nghe theo đàn mẫu

Bước 5: Ghép lời ca kết hợp vỗ tay theo phách.

Bước 6: Kết hợp đọc nhạc và gõ đệm theo phách

2.4.6. Kết quả thực nghiệm

Bảng 2.1: Kết quả thực nghiệm đối chứng

Lớp thực nghiệm	Số số	Xếp loại			
		Tốt	Khá	TB	Yếu
(lớp 5B)	45	22	16	7	0

Bảng 2.2:

Lớp đối chứng	Số số	Xếp loại			
		Tốt	Khá	TB	Yếu
(lớp 5C)	45	17	15	9	4

Số liệu thống kê ở bảng 1, và 2 biểu thị sự thay đổi rõ rệt, cho thấy kết quả học TĐN của lớp thực nghiệm cao hơn so với lớp đối

chúng: HS đạt tốt, khá nhiều hơn, không có HS yếu, hình thức đánh giá bằng cách so sánh kết quả dạy học TĐN sau quá trình học là cơ sở khẳng định những ưu điểm của các biện pháp rèn luyện kỹ năng TĐN và mang lại hiệu quả thiết thực cho HS khối lớp 5 trường TH Phương Canh, quận Nam Từ Liêm, Hà Nội.

Tiểu kết

Dạy học TĐN cho HS phổ thông TH nói chung và HS khối lớp 5 trường TH Phương Canh nói riêng là nội dung quan trọng trong việc giáo dục Âm nhạc trong nhà trường.

Trong chương 2 của luận văn chúng tôi đã đưa ra những biện pháp rèn luyện kỹ năng TĐN cho HS với các phương pháp luyện gam, đọc quãng, luyện tiết tấu... cùng với những bài tập rèn luyện gõ đệm cho bài TĐN, cách đọc cao độ, trường độ... Đây chính là những biện pháp thiết thực để giúp cho HS có thể luyện tập và tự đọc được tốt những bài TĐN trong chương trình âm nhạc lớp 5, từ ứng dụng thực tiễn đã nêu trên, kết quả thu được là khả quan. Qua việc rèn luyện những bài tập rèn luyện kỹ năng TĐN cơ bản cho HS là biện pháp hỗ trợ tích cực trong quá trình thực hành.

Biện pháp này đã được kiểm nghiệm và đánh giá tích cực qua kết quả dạy thực nghiệm ở trường TH Phương Canh, quận Nam Từ Liêm, Hà Nội. Qua việc khảo sát, tìm hiểu thực trạng dạy học tại trường và nghiên cứu lý thuyết, nghiên cứu thực tiễn cho thấy những biện pháp rèn luyện kỹ năng TĐN cho HS Trường Tiểu học Phương Canh đã góp phần tích cực vào việc nâng cao hiệu quả dạy học TĐN nói riêng và giáo dục âm nhạc, giáo dục thẩm mỹ nói chung cho HS trường Tiểu học Phương Canh, quận Nam Từ Liêm, Hà Nội.

KẾT LUẬN

Học âm nhạc mang lại rất nhiều lợi ích trong việc phát triển trí não của trẻ. Với cuộc sống hiện đại và ngày càng phát triển hiện nay, con người đã chú trọng hơn về việc giáo dục âm nhạc cho các thế hệ mai sau. Trong chương trình học ở bậc Tiểu học và THCS, Âm nhạc là một môn học bắt buộc kể từ năm 2002. Trong chương trình môn âm nhạc có các phân môn như hát, âm nhạc thường thức, trong đó có phân môn TĐN. Phân môn TĐN được bắt đầu học từ lớp 4. Có thể nói đây là phân môn khó và gặp nhiều khó khăn, đặc biệt là ở khối lớp 4 và khối lớp 5, vì đây là phân môn các em mới bắt đầu làm quen nên gặp nhiều bỡ ngỡ.

Trong thời gian dạy học phân môn TĐN cho HS khối lớp 5 tại trường Tiểu học Phương Canh quận Nam Từ Liêm, Hà Nội, tôi nhận thấy rằng, rèn luyện các kỹ năng TĐN là rất cần thiết. Bởi TĐN có vai trò và giúp ích rất nhiều cho việc học các phân môn khác như học hát, nhạc,... hay hỗ trợ cho việc học các loại nhạc cụ. Có thể nói, những năm trở lại đây môn âm nhạc đã được sự quan tâm nhiều hơn của phía nhà trường cũng như phụ huynh HS. Nhà trường đã cso sự đầu tư trang thiết bị cho môn học, phụ huynh có cái nhìn tích cực hơn với môn Âm nhạc, có gia đình còn cho con em học thêm hát, đàn... Nhờ đó HS cũng có phần nào tiến bộ trong môn học. Các em đã biết được những kiến thức cơ bản cần có trong chương trình môn học. Tuy nhiên các em chưa được rèn luyện kỹ lưỡng về kỹ năng TĐN, chưa biết cách thức để đọc được một bài TĐN. Chưa biết luyện cao độ, trường độ, tiết tấu có trong bài TĐN. Để biết, hiểu và vận dụng được các kỹ năng vào bài TĐN thì cần phải có quá trình rèn luyện lâu dài trong các giờ học trên lớp, bên cạnh đó là khả năng tự giác học ở nhà của các em.

Trong luận văn chúng tôi đã đi vào tìm hiểu và phân tích về các biện pháp, phương pháp rèn luyện kỹ năng TĐN cho HS khối lớp 5 trường Tiểu học Phương Canh là: Kỹ năng đọc gam và quãng, kỹ năng đọc trường độ cơ bản, luyện gõ tiết tấu... Các kỹ năng đó đa phần đều được thực hiện theo hệ thống có tính quy trình từ vận dụng vào luyện tập cao độ, vào bài TĐN có trong chương trình lớp 5, nhằm phát triển năng lực âm nhạc và các biện pháp, phương pháp được đặt ra để đạt đích cuối cùng là đọc được tốt một bài TĐN.

Dạy và học luôn có sự tương tác từ hai phía, để có kết quả dạy học TĐN tốt thì một phần không nhỏ ở phương pháp của GV. Một người thầy giỏi, tài năng, kiến thức âm nhạc tốt, kinh nghiệm giảng dạy và nghiệp vụ sư phạm tốt sẽ mang lại hiệu quả cao trong dạy học. GV có tầm nhìn sâu rộng, phương pháp và định hướng đúng đắn sẽ giúp HS nhận thức và nắm bắt được những yêu cầu cần đạt, ý thức được tầm quan trọng của việc học TĐN đến nỗ lực rèn luyện phấn đấu, đó là quá trình đi từ nhận thức đến hành động.

Dựa trên cơ sở lý luận đã nêu, thông qua tìm hiểu thực tiễn về đặc điểm khả năng TĐN của lứa tuổi tiểu học, thực tiễn trong dạy học TĐN và bằng những phương pháp nghiên cứu điều tra, quan sát, nghiên cứu kết quả học tập, trao đổi với GV âm nhạc..., từ đó chúng tôi đưa ra những phương pháp rèn luyện kỹ năng TĐN cho HS trường Tiểu học Phương Canh nói chung và HS khối lớp 5 nói riêng. Nhằm giải quyết những hạn chế về các vấn đề kỹ năng TĐN cơ bản của HS, chúng tôi đã dựa trên những luận cứ khoa học về phương pháp đọc nhạc và tìm hiểu thực tế để đưa ra những biện pháp, phương pháp phù hợp như rèn luyện kỹ năng đọc gam, quãng, đọc riêng cao độ, trường độ, luyện tập gõ đệm... phù hợp theo khả năng HS lớp 5.

Những biện pháp rèn luyện một số kỹ năng TĐN cơ bản nêu trên đã được tiến hành trong mục thực nghiệm một cách nghiêm túc và khoa học. Kết quả thực nghiệm cho thấy các biện pháp rèn luyện chúng tôi đưa ra áp dụng cho HS khối lớp 5 thực nghiệm đã cho thấy sự thành công bước đầu trong những nghiên cứu của luận văn. Hi vọng những biện pháp được đưa ra trong luận văn không chỉ góp phần vào nâng cao hiệu quả rèn luyện kỹ năng TĐN cho HS khối 5 nói riêng của trường Tiểu học Phương Canh mà cho HS lớp 5 nói chung trên toàn quốc.